

ע"פ 3524/17 - פלונית נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3524/17

לפני:
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ד' מינץ

פלונת

המערערת:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בת"פ 42992-07-15 מיום 23.1.2017 שניתנה על ידי כב' השופט ג' קרא ועל גזר דינו מיום 14.3.2017, שניתנה על ידי כב' השופטת ל' מרגולין-יחידי

(26.06.2017)

ב' בתמוז התשע"ז

תאריך הישיבה:

עו"ד גדי זילברשלג

בשם המערערת:

עו"ד אופיר טישלר

בשם המשיבה:

פסק-דין

השופט י' דנציגר:

לפנינו ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט ג' קרא) בת"פ 42992-07-15 מיום 23.1.2017, ועל גזר דינו (השופטת ל' מרגולין-יחידי) מיום 14.3.2017. במוקד ההליך עומדת בקשת המערערת לחזור בה מהודייתה בהסדר טיעון בבית המשפט המחוזי.

רקע

1. במסגרת הסדר טיעון שהתגבש עם המערערת, תוקן כתב האישום שהוגש נגדה ברביעית, כאשר התיקון בעיקרו נגע בהפחתה לא מבוטלת בסכומי עבירות המס ועבירות הלבנת ההון. כתב האישום המתוקן כולל ארבעה אישומים ומתייחס למעשים ולעבירות שהתרחשו בין השנים 2006-2014. יצוין כי כתב האישום הוגש במקור נגד ששה נאשמים ובהם המערערת, כשעניינם של חמשת האחרים, שמעורבותם הייתה תחומה, הסתיים, כפי שיפורט בפסקה 3 להלן.

2. על פי האישומים הראשון והרביעי בכתב האישום המתוקן, המערערת עסקה בפעילות של ניהול שלוש דירות שהושכרו למטרות מגורים בבנייני מגורים, אך שימשו בפועל כבתי עסק לשירותי מין בתשלום. מדובר בבתי עסק שפעלו ברצף בזה אחר זה והיו פעילים באופן אינטנסיבי. כמו כן, על פי האישומים אלו המערערת פרסמה את שירותי המין שהוצעו בבתי העסק באמצעים שונים והפרה צו שיפוטי להפסקת עיסוק בבית העסק השני.

האישומים השני והשלישי, עוסקים בהכנסות שהפיקה המערערת מניהול אותם עסקים, שסכומן הכולל על פני כל שנות הפעילות עומד על 5.6 מיליון ש"ח. על פי האישומים אלו, המערערת לא הודיעה לפקיד השומה על תחילת ההתעסקות, לא ניהלה ספרים, לא הגישה דו"חות, ובהכנסות מעבירות המקור של סרסרות והחזקת מקום לזנות, המהוות רכוש אסור, ביצעה שורה של פעולות שתכליתן הסתרה והסוואה של מקור הרכוש האסור ושל הכספים, ובין היתר הפעילה את אותם עסקים באמצעות אחרים, שילמה במזומן ובאמצעות שליחים, רשמה חשבונות (חשמל, ארנונה, מים, טלפון וכיו"ב) על שם אחרים ועוד.

בגין מעשים אלו יוחסו למערערת עבירות כדלקמן: בגין האישום הראשון יוחסו למערערת עבירות של סרסרות למעשה זנות לפי סעיף 199(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקת מקום לשם זנות, לפי סעיף 204 לחוק; פרסום שירותי זנות לפי סעיף 205 לחוק; ומטרד לציבור לפי סעיף 215 לחוק. בגין האישום השני, יוחסה למערערת עבירה של איסור הלבנת הון, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). בגין האישום השלישי, יוחסו למערערת עבירות של אי הודעה על התחלת התעסקות, לפי סעיף 215(א) לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה); השמטת הכנסה מתוך דו"ח מתוך כוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(1) לפקודה; ושימוש במרמה, עורמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודה. בגין האישום הרביעי, יוחסה למערערת עבירה של הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287 לחוק.

3. הנאשמים 2-3 הורשעו על פי הודייתם במסגרת הסדר טיעון בעבירות של סיוע לאחזקת מקום לשם זנות לפי סעיף 204 ביחד עם סעיף 32 לחוק ובהשכרת מקום לשם זנות לפי סעיף 205 לחוק. בגין מעשים אלו הושטו על הנאשם 2: מאסר בפועל בן ארבעה חודשים אשר ירוצה בעבודות שירות; מאסר מותנה; ותשלום קנס בסך של 25,000 ש"ח או חמישה חודשי מאסר תמורתם. על הנאשם 3 הושטו 150 שעות של"צ לפי סעיף 71א(ד)(1) לחוק; תשלום קנס בסך של 2,000 ש"ח או מאסר בן 60 ימים תמורתם; ומאסר מותנה. הנאשמת 4 הורשעה במסגרת הסדר טיעון בעבירות של סיוע להחזקת מקום לשם זנות, לפי סעיף 204 ביחד עם

עמוד 2

סעיף 32 לחוק. בגין עבירות אלה הוטלו עליה שמונה חודשי מאסר על תנאי. הנאשמת 5 הורשעה במסגרת הסדר טיעון בעבירות של סיוע להחזקת מקום לשם זנות לפי סעיף 204 ביחד עם סעיף 31 לחוק. בגין עבירות אלה הושתו עליה שמונה חודשי מאסר על תנאי; תשלום קנס בסך של 1,500 ש"ח או 30 ימי מאסר תמורתו; והתחייבות להימנע מביצוע עבירה לפי סעיף 204 לחוק, תוך הפקדת 5,000 ש"ח למשך שנתיים מיום מתן גזר הדין. אשר לנאשמת 6; לנוכח הסכמת היועץ המשפטי לממשלה לעכב את ההליכים נגדה על רקע נסיבות אישיות, הורה בית המשפט המחוזי על ביטול כתב האישום נגדה מכוח סעיף 94(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי).

4. במקביל להליך שמיעת ההוכחות שהתנהל בתיק זה בבית המשפט המחוזי, ניהלו הצדדים, לפני השופט ג' נויטל, הליך גישור במטרה לבחון אפשרות להגיע להסדר טיעון. בתום ישיבת הגישור ביום 11.1.2017 ביקשו הצדדים לקיים ישיבה בפני השופט ג' קרא, שכינה אז כסגן הנשיא בבית המשפט המחוזי, ואשר לפניו התנהלו ההליכים בתיק העיקרי, על מנת להציג לו את הסדר הטיעון אליו הגיעו בהליך הגישור. בא כוח המשיבה הודיע, בהסכמת באי כוחה של המערערת - עו"ד עופר אשכנזי ועו"ד מיכל רובינשטיין מטעם הסנגוריה הציבורית - כי הצדדים הגיעו להסדר טיעון אותו ביקשו להציג, כך שהמערערת תחזור בה מכפירתה. השופט ג' קרא אמר לבאי כוח הצדדים ולמערערת כי אין בכוונתו להידרש למהותו של ההסדר, ופנה אל המערערת באמרו "שתיקח לה את סוף השבוע הזה לחשוב על הצעתו של בית המשפט בהליך הגישור ותהיה משוכנעת ושקטה כי היא מעוניינת בהסדר שהוצע לה, איש לא לחץ עליה, איש לא אילץ אותה, כך שלאחר שתאמר את הדברים האלה בפני, אוכל בלב שלם לקבל את הודייתה כהודיית אמת". המערערת שמעה את הדברים, קיבלה אותם והודתה על כך לבית המשפט. נקבע כי בדיון שיתקיים ביום 15.1.2017, תודיע המערערת בדבר עמדתה לגבי המשך ניהול ההליך בעניינה.

5. ביום 15.1.2017 הודיעה עו"ד עינב זכאי, ממשרדו של עו"ד בועז קניג, אשר המערערת שכרה את שירותיו, כי הם מבקשים להמשיך את שמיעת הראיות בתיק. בתגובה לכך, הודיע בא כוח המשיבה כי המשיבה חוזרת בה מהסדר הטיעון לנוכח "ההתפתחויות בתיק". לאחר מכן, ביקש עו"ד אשכנזי להשתחרר מהמשך ייצוגה של המערערת לנוכח העובדה שהיא שכרה את שירותיו של עו"ד קניג, ועל רקע "אובדן יחסי האמון" ביניהם. עו"ד זכאי ביקשה לדחות את הדיון במספר ימים על מנת לאפשר לעו"ד קניג להתייצב בפני בית המשפט ולהחליט על המשך צעדיה של המערערת. בהקשר זה ציינה עו"ד זכאי כי "אנו נזדקק לכמה ימים, רק משום שאנו רוצים להגיע להסדר כזה או אחר". כמו כן, במעמד זה ציינה המערערת כי "לגבי כן רציתי להגיע להסדר, אבל כזה שאני יכולה לחיות איתו". בית המשפט המחוזי קבע כי "כל עוד לא יתייצב עו"ד קניג ויצהיר כי הוא מייצג את הנאשמת ויכנס בנעליו של עו"ד אשכנזי מהסנגוריה הציבורית, לרבות עמידה בלוח הזמנים של בית המשפט, קרי: שמיעת ראיות במועדים הקבועים ללא כל בקשת דחיה" בקשת החלפת הייצוג לא תאושר. על כן נדחתה בקשתו של עו"ד אשכנזי להתפטר מייצוגה של המערערת ונקבעה ישיבה נוספת ליום שלמחרת (16.1.2017), על מנת לאפשר לעו"ד קניג להתייצב.

6. ביום 16.1.2017 התקיים דיון בפני בית המשפט המחוזי שעסק בהחלפת הייצוג. במסגרת זו ציין עו"ד קניג כי "לשאלת בית המשפט אם אנחנו חוזרים בנו מההסדר שהגענו אליו, אנו לא חוזרים בנו". בהמשך לאמור, הצהיר עו"ד קניג כי לא יוכל לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו על ידי בית המשפט להמשך הוכחות ועל כן אין באפשרותו לייצג את המערערת. עם זאת ציין עו"ד קניג כי להבנתו ניתן להגיע להסכמה שתייתר את המשך הדיונים, "כולל טיעון פתוח". עו"ד עורקבי, מטעם הסנגוריה הציבורית, טענה כי לנוכח אמירתה המפורשת של המערערת כי היא לא מעוניינת בייצוגה של הסנגוריה הציבורית, וכן לנוכח משבר האמון בין המערערת לעו"ד אשכנזי, הסנגוריה לא תוכל להמשיך לייצגה ו"בוודאי לא עו"ד אשכנזי". בית המשפט קבע כי לנוכח הצהרתו של עו"ד קניג כי לא יוכל לייצג את המערערת ואי יכולתו לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו על ידי בית המשפט לשמיעת ראיות, "הסנגוריה הציבורית/עו"ד אשכנזי" ימשיכו לייצג את המערערת והראיות תישמענה כסדרן.

7. ביום 23.1.2017 בפתח דיון ההוכחות, הודיע עו"ד קניג כי הוא ומרשתו מסכימים לבקשת הסנגוריה הציבורית להתפטר מייצוג, והצהיר כי הוא נכנס בנעלי הסנגורים הציבוריים ומקבל על עצמו את ייצוגה של המערערת. עו"ד קניג הודיע כי "שוחחתי עם נציג המאשימה, קיבלנו כתב אישום מתוקן, קיבלנו הסדר טיעון בכתב. הנאשמת חתמה עליו, מסרנו לפרקליטות עותק ואנו מבחינתנו נציג היום הסדר". המערערת מצדה אמרה כי "אני מודה בעובדות כתב האישום המתוקן. אני מאשרת את דברי עו"ד קניג. חתמתי על הסדר הטיעון. בית המשפט מסביר לי שבית המשפט אינו מחויב בהסדר הטיעון ואינו חייב לקבלו. אני מבינה זאת. אני מיוצגת על ידי עו"ד קניג". על רקע זה שחרר בית המשפט את הסנגוריה הציבורית מהמשך ייצוגה של המערערת בתיק, התיר למערערת לחזור בה מכפירתה ולהודות בעובדות כתב האישום המתוקן והרשיע אותה בעבירות המיוחסות לה בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר הטיעון. בהמשך לאמור נקבע כי הטיעונים לעונש יישמעו ביום 14.3.2017.

8. ביום 22.2.2017 הגישה המערערת לבית המשפט המחוזי בקשה לדחיית מועד הטיעונים לעונש, בשל רצונה לצאת לחו"ל לצורך גיוס תרומות עבור ילדות חולות. בקשה זו נדחתה.

9. על רקע מינויו של השופט ג' קרא לבית משפט זה, הועבר תיק זה לשמיעת הטיעונים לעונש לפני השופטת ל' מרגולין-יחידי.

10. בפתח הדיון שנערך ביום 14.3.2017, הודיעה המערערת כי היא חוזרת בה מהודייתה. באת כוחה של המערערת, עו"ד זכאי, מסרה כי "התגבשה אצל הנאשמת הרצון לחזור בה מההודיה. אני מדגישה שלא ייצגנו בכל המשפט. הסדר הטיעון נעשה על ידי הסנגוריה הציבורית. אציין שבין הנאשמת לעו"ד קניג יש הכרות רבת שנים, אך בשל אי יכולת כלכלית לא יכולנו לקבל את הייצוג בתיק, ועו"ד קניג לא ייצג אותה מהתחלה. הליכי הגישור התנהלו על ידי הסנ"צ אני מאשרת שעו"ד קניג נכח כצופה, הליכי הסדר הטיעון התנהלו ללא מעורבותנו. הנאשמת מרגישה שנעשה לה עיוות דין, שהיא נאלצה להודות בהסדר טיעון שאינה שלמה איתו, היא הייתה במצב נפשי מאוד גרוע, ושלא ניתן לה ייצוג הולם מטעם הסנ"צ. זה כל מה שהנאשמת רוצה לומר". המערערת הוסיפה כי "עו"ד קניג במפורש אמר שההסדר גרוע, הסנגוריה נאלצה לעזוב, כי היו עימותים ביני לבין עו"ד אשכנזי על דרך ניהול התיק... אני טוענת שב-23.1.2017 הייתי במצב שאיני מיוצגת, עו"ד קניג לא יכול היה לחקור עדים, במצב שהייתי, כשמבהירים לי במפורש שאני לא אחפש צדק בבית המשפט כי צדק זה כוכב לכת, לא סיפרו לך? במצב הנפשי הזה, חתמתי". בא כוח המשיבה טען כי מדובר בניסיון טקטי לדחות את מועד הטיעונים לעונש, לאחר שבקשת דחיית מועד הדיון נדחתה על ידי בית המשפט, ולאחר שהמבקשת הבינה כי המותב שישב בתיק לא יוכל להמשיך לשמוע את ההוכחות לנוכח מינויו לבית משפט זה. עוד ציינה המשיבה כי יש טעם לפגם בכך שהמערערת לא חזרה בה מהודייתה בכתב האישום מיום 23.1.2017 והמתינה עד למועד הטיעונים לעונש כדי להעלות את הבקשה. בנוסף, נטען כי עו"ד קניג היה מעורב בהליכי הגישור, וכי השתלשלות האירועים, ובפרט אי קבלת הודייתה הראשונה של המערערת מיום 11.1.2017, והעובדה שניתנה לה אפשרות לחשוב על ההסדר בטרם יאושר, מלמדים על כך שההסדר לא נחתם בניגוד לרצונה החופשי של המערערת, או שהיא לא הבינה את משמעות הודייתה.

על רקע זה, החליטה השופטת ל' מרגולין-יחידי כי המשך הדיון בבקשה וההחלטה בה ייערכו לפני השופט ג' קרא.

11. בדונו בבקשתה של המערערת, עמד בית המשפט המחוזי על השיקולים והנסיבות שבהם יש לשקול התרת חזרה מהודיה. צוין כי ככלל, הנסיבות בהן ישקול בית המשפט חזרה מהודיה הן חריגות ומצומצמות ובהתקיים נימוקים לכך. נקבע כי במקרה דנן, המערערת הייתה מעורה בניהול הגנתה, בהליך הגישור ובהשגת התוצאה המוסכמת בהסדר הטיעון והבינה היטב את משמעות הודייתה. על כן, נקבע כי ההודיה הייתה חופשית ומרצון ולא ניתנה ברגע של חולשת דעת או מתוך אילוץ כלשהו. הודגש כי המערערת

ביקשה להודות בעבירות המיוחסות לה פעמיים בהתאם למתווה שהוצע לה בהליך הגישור. בית המשפט עמד על כך שהתקשה להבין את טיעונה של באת כוחה לפיו הסדר הטיעון נעשה על ידי הסנגוריה הציבורית, כאשר עו"ד קניג נכח כצופה ולא היה מעורב, שעה שעו"ד קניג הוא שהופיע בדיון מיום 23.1.2017 וביקש לקבל את הודיית המערערת על פי המתווה שהוצע בהסדר הטיעון. נקבע כי אף טענת המערערת לפיה נגרם לה עיוות דין, אינה מתיישבת עם דברי באת כוחה מיום 15.1.2017, בדבר רצונה של המערערת "להגיע להסדר זה או אחר". בנוסף, צוין כי לאורך כל ההליך המערערת לא אמרה כי היא מעוניינת לנהל הליך הוכחות לשם הוכחת חפותה. בית המשפט הטעים שלנוכח התנהלות המערערת ועיתוי העלאת הבקשה, כחודשיים לאחר מתן ההודיה וביום הקבוע לטיעונים לעונש, "קשה לי להשתחרר מן הרושם כי בבסיס הבקשה לחזרה מן ההודיה מצוי מניע של רצון המערערת לנצל את שינוי הנסיבות שנוצר, קרי: נבצרותו של המותב שהחל בשמיעת ראיות וכמעט סיים אותו ו"החזרת הגלגל לאחור"". על רקע זה צוין בית המשפט כי לא שוכנע ש"הבקשה מבוססת על רצונה האמיתי והכן של המערערת להילחם על חפותה אלא על חישוב טקטי אשר נועד להשיג רווחים משניים". עוד צוין כי בית המשפט הקפיד הקפדה יתרה על "אותות האמת" של קבלת ההודיה מפי המערערת. על רקע זה, נדחתה הבקשה לחזרה מהודיה ונקבע כי הטיעונים לעונש יישמעו לפני השופטת ל' מרגולין-יחידי.

12. בפתח גזר הדין, עמדה השופטת ל' מרגולין-יחידי על ההשתלשלות העובדתית שהובילה לכך שהתיק הועבר לטיפול, לשם שמיעת הטיעונים לעונש וגזירת הדין. בהמשך לאמור, עמד בית המשפט המחוזי בקצרה על תיאור המעשים המיוחסים למערערת במסגרת כתב האישום. צוין כי הצדדים הציגו הסדר עונשי מוסכם, הכולל עונש מאסר של 44 חודשי מאסר בפועל, הפעלה של עונש מאסר מותנה לתקופה של 12 חודשים בחפיפה מלאה, הטלת מאסר מותנה לשיקול דעת בית המשפט, השתת קנס בגובה כספים תפוסים שסכומם הכולל מגיע לכ-32,000 ש"ח פחות או יותר והסכמה על חילוט סך של 1.2 מיליון ש"ח במתכונת, במועדים ובתנאים שהוצהרו.

13. בבואו לבחון את הסדר הטיעון שהציגו הצדדים, התחשב בית המשפט המחוזי בכך שמדובר בכתב אישום שהוא בעל חומרה של ממש, אשר אף לאחר תיקונו משקף התנהלות בעלת חומרה. בית המשפט התחשב במספר העסקים, היקפי הפעילות כמתואר בכתב האישום, תקופת הפעילות הממושכת ושלל הפעולות שבוצעו במסגרת העבריינות הכלכלית. על רקע זה, פסק בית המשפט כי הסדר הטיעון המוסכם שהוצג בפניו הוא הסדר סביר המתיישב עם מתחמי הענישה ואשר יש לכבדו. בהקשר זה הביא בית המשפט בחשבון: את התיקון הבלתי מבוטל של הסכומים באישומים השני והשלישי, מסכום המתקרב ל-50 מיליון ש"ח לסכום של 5.6 מיליון ש"ח, אשר התבסס על קשיים ראייתיים שנתגלו תוך כדי ניהול ההליך; את ההודיה ולקחת האחריות, וזאת מבלי להתעלם מהבקשה לחזרה מהודיה; את עברה הפלילי של המערערת, הכולל עבר פלילי רלבנטי; את העובדה שהעבירות המוקדמות הן ותיקות מאד; את העובדה שמאז ביצוע העבירות האמורות חלפו למעלה משלוש שנים; את העובדה שעל פי דברי המערערת, חל שינוי באורח חייה ובעיסוקה; ואת נסיבותיה האישיות, המשפחתיות והכלכליות, כמו גם השינוי באורח החיים ו"מאבק ההישרדות שהנאשמת מנהלת".

על רקע זה השית בית המשפט על המערערת את העונשים הבאים: 44 חודשי מאסר בפועל, הכולל בתוכו את הפעלת המאסר המותנה שהושת על המערערת בהליך אחר לתקופה של 12 חודשים, אשר ירוצה בחפיפה מלאה; 15 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהמערערת לא תעבור עבירות של סרסור למעשה זנות, עבירות מס מסוג פשע ועבירות על חוק איסור הלבנת הון למשך שלוש שנים מיום שחרורה ממאסר; שמונה חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהמערערת לא תעבור את יתר העבירות בהן הורשעה במשך שלוש שנים מיום שחרורה; קנס בסכום של 32,095 ש"ח או 60 ימי מאסר תמורתו; וחילוט של 1.2 מיליון ש"ח לטובת יחידת החילוט. נקבע כי המערערת תעביר את הסכום האמור ליחידת החילוט עד ליום 15.9.2017, ואם לא תעשה כן, דירת המגורים שלה תמומש, בהתאם להסכמת הצדדים, על ידי יחידת החילוט ומתוך סכום תמורת המכירה, יחולט סך של 1.2 מיליון ש"ח לטובת קרן החילוט ויבוטל צו העיקול על הדירה במסגרת ההליך הפלילי. צוין כי עד להחלטה אחרת עומד צו העיקול על הדירה בעינו.

14. יצוין כי המערערת הגישה בקשה לעיכוב ביצוע מועד ההתייצבות לריצוי עונש המאסר שהושת עליה, אשר נדחתה על ידי חברי השופט י' עמית, ביום 18.5.2017. במסגרת זו צוין כי לא מדובר במקרה רגיל של נאשם הטוען לחפותו נגד הכרעת הדין, אלא בחזרה מהודיה. נקבע כי על רקע זה ו"בהינתן תקופת המאסר הארוכה למדי שהושתה על המבקשת, והשיקולים הנוספים שפורטו בהלכת שוורץ" יש לדחות את הבקשה.

מכאן הערעור שלפנינו.

15. ביום 12.9.2017 הגישה המערערת בקשה לעיכוב ביצוע הליכי החילוט שהושתה עליה במסגרת גזר הדין עד למתן פסק דין בערעור דן. המשיבה הסכימה לבקשה, וביקשה כי יובהר שצו העיקול על הדירה יוותר בעינו. משכך, ניתן על ידי צו עיכוב ביצוע ארעי לחילוט הדירה עד למתן פסק דין בערעור, תוך הותרת צו העיקול על הדירה על כנו.

טענות הצדדים

16. המערערת טוענת – באמצעות בא-כוחה, עו"ד גדי זילברשלג – כי בית המשפט המחוזי התעלם מן הסממנים המובהקים שהצביעו על כך שהודייתה נבעה מהלחצים בהם הייתה נתונה וכי זו לא הייתה "חופשית ומרצון". לשיטתה, בעשותו כן בית המשפט ביכר את עקרון סופיות הדיון וחסכון הזמן השיפוטי על פני זכויותיה ליומה בבית המשפט ולהליך הוגן. על כן, נטען כי מתקיימים במקרה דנן הטעמים המיוחדים המצדיקים את קבלת החזרה מן ההודיה. לטענת המערערת, חלו מספר סימני אזהרה חיצוניים לכך שהודייתה נבעה מן הלחצים בהם הייתה נתונה, בין היתר: נטען כי העובדה שלאחר שבית המשפט הורה למערערת לחשוב על ההסדר במשך סוף השבוע, זאת לאחר שהוצג בפניו הסדר הטיעון לראשונה, מצביעה על חששו כי הסכמתה של המערערת לחתום על ההסדר נבעה מלחץ. כמו כן, נטען כי כאשר המערערת שבה לבית המשפט ביום 15.1.2017 היא לא חתמה על ההסדר והבהירה כי היא "אינה יכולה לחיות עימו". בנוסף, נטען כי הודייתה של המערערת בהסדר הטיעון מיום 23.1.2017 ניתנה לאחר שעו"ד אשכנזי ביקש להתפטר מייצוגה, ועו"ד קניג הודיע כי לא יוכל לייצגה במסגרת הליך ההוכחות, לנוכח הבהרתו של בית המשפט כי לא יסטה מהמועדים הקבועים לניהול התיק. צוין כי במעמד הדיון מיום 14.3.3027, כאשר המערערת ביקשה לחזור בה מהודייתה, הובהר כי היא אינה שלמה עם ההסדר והייתה במצב נפשי רע בעת חתימתה עליו. בנוסף, נטען כי במסגרת הטיעונים לעונש, בית המשפט הגביל את "דבריה האחרונים" של המערערת טרם מתן גזר הדין, ו"הבהיר שהיא אינה יכולה לחלוק על הודייתה, דבר המבהיר את ה'רוח' ששררה באולם". לבסוף, נטען כי ב"דבריה האחרונים" הבהירה המערערת כי "הודייתה אינה חופשית ומרצון, כי קשה לה לקבל את המצב שנוצר ומצבה הנפשי קשה". לטענת המערערת, מדובר ב"אותות מצוקה" אשר בית המשפט התעלם מהם וראה בהם "אותות אמת".

מעבר לכך, נטען כי המערערת הייתה נתונה ללחצים משמעותיים, עקב הקשיים בהסדרת ייצוגה ועל כן כל שנותר לה הוא להסכים בלית ברירה להסדר הטיעון, אשר קודם לכן הבהירה כי היא אינה מעוניינת בו. אשר לעיתוי בו העלתה המערערת את בקשתה לחזור בה מהודייתה; נטען כי המערערת ביקשה לחזור בה בטרם שמיעת הטיעונים לעונש, ועל כן מדובר בסוג המקרים בהם הנטייה היא להקל על הנאשם בבקשתו לחזור בו מהודייתו. כמו כן, נטען כי בניגוד לפרשנותו של בית המשפט המחוזי, החודשיים שחלפו מיום מתן ההודיה ועד לחזרה ממנה, לא מהווים פרק זמן משמעותי בהתאם לפסיקה הנוהגת. זאת ועוד, נטען כי בניגוד לעמדת בית המשפט, לפיה ניתן לקבל חזרה מהודיה רק כאשר הנאשם מעוניין להילחם על חפותו, חתימה על הסדר טיעון ממניעי לחץ ולא מתוך החלטה מוגמרת ומושכלת, היא עילה נפרדת המצדיקה את החזרה מן ההודיה, מבלי שתוגבל למקרים בהם הנאשם

מעוניין להילחם על חפוטו. יתרה מכך, נטען כי הסברה לפיה רצונה של המערערת לחזור בה מהודייתה נבע בשל מינויו של המותב שדן בתיק לבית משפט זה היא שגויה, שכן רשימת השופטים שהתמנו לבית המשפט העליון התפרסמה ביום 22.2.2017, ואילו הצהרותיה של המערערת אודות הלחצים בהם היא נתונה וקשייה לחתום על הסדר הטיעון צפו עוד קודם לכן. בהקשר זה נטען כי ככל שסבר בית המשפט שהמערערת מנסה לקנות לעצמה יתרון בלתי הוגן לנוכח מינויו של המותב לבית משפט זה, ניתן היה לאיין חשש זה באמצעות קביעה לפיה ההליך ימשך מהנקודה בה נעצר, ובכך לבחור באמצעי שפגיעתו בזכויותיה פחותה. על רקע זה, מבקשת המערערת כי בית המשפט יבטל את הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי, יקבל את חזרתה מהודייתה ויורה על השבת הדין לבית המשפט המחוזי.

17. המשיבה טוענת - באמצעות בא כוחה עו"ד אופיר טישלר - כי המערערת הבינה את משמעות הודייתה באופן מלא ואת התחייבותה להסדר טיעון. נטען כי המערערת חתמה על הסדר הטיעון שהתגבש לאחר הליך גישור שכלל שתי ישיבות ממושכות, ומתוך הפעלת שיקול דעת. לטענתה, הליך ההודיה של המערערת לא היה חפוז והמערערת ציינה בארבע ישיבות כי היא מעוניינת בהסדר טיעון. לטענת המשיבה חזרתה של המערערת מהודייתה היא בגדר ניסיון להפיק "רווח טקטי" שיביא להקלה בעונשה. נטען כי מדובר במקרה מובהק בו החזרה מן ההודיה אינה כנה, מכמה סיבות: העובדה שהתקיימו ישיבות גישור ממושכות לפני שופט; העובדה שהמערערת הייתה מיוצגת לאורך ההליך הן על ידי עורכי דין מטעם הסנגוריה הציבורית והן על ידי עורך דין פרטי וכי בחלק מהזמן הייצוג אף היה של שני הגורמים; העובדה שחתמה על הסדר הטיעון כאשר הייתה מיוצגת על ידי עו"ד קניג, לאחר שמשמעות הדברים הוסברה לה; העובדה שיש למערערת השכלה משפטית והיא הייתה מעורבת בהליך הגישור וכן חקרה עדים בעצמה; העובדה שאישרה בארבע ישיבות את רצונה בהסדר טיעון; והעיתוי בו הביעה את חזרתה מן ההודיה. בהקשר זה נטען כי העובדה שהחזרה מן ההודיה נמסרה רק לאחר חודשיים מיום ההודיה ובמועד שמיעת הטיעונים לעונש, מעידה על כך שלא מדובר בחזרה כנה. המשיבה מטעימה כי במהלך החודשיים שחלפו בין מתן ההודיה לבין מועד הדיון בו נמסרה החזרה מן ההודיה, המערערת הגישה לבית המשפט שתי בקשות שונות בהן לא הביעה כל רצון לחזור בה מהודייתה וכן לא סיפקה הסבר לשאלת תזמון הבעת החרטה על החתימה על הסדר הטיעון. עוד נטען בהקשר זה כי הפסיקה נוטה לייחס משקל משמעותי לעיתוי מסירת החזרה מן ההודיה בעת בחינת טיבה. אשר לטענה לפיה היה על השופט ל' מרגולין-יחידי לבחון את הסדר הטיעון בעצמה; נטען כי בנסיבות דנן לא היה מקום לבחון מחדש את הסדר הטיעון וכי בהתחשב בעובדה שהיה מדובר ב"הסדר סגור", תפקידה של השופטת היה אך לגזור את העונש. על רקע זה נטען כי אין מקום להתערבותו של בית משפט זה בקביעותיו של בית המשפט המחוזי.

דיון והכרעה

18. לאחר שעיינתי בקפידה בהכרעת הדין ובגזר הדין, בפרוטוקולים של הדיונים שנערכו בבית המשפט המחוזי, בהודעת הערעור, ולאחר ששמעתי את טיעוני באי-כוח הצדדים בדיון שנערך לפנינו, אציע לחבכי לדחות את הערעור על שני חלקיו.

19. חזרה של נאשם מהודייתו מוסדרת בסעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי המורה כך:

"הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים

מיוחדים שיירשמו".

סעיף זה מסמך את בית המשפט להתיר לנאשם לחזור בו מהודייתו "מנימוקים מיוחדים שיירשמו". בית משפט זה קבע לא אחת כי היתר לחזרה מהודיה יינתן רק בנסיבות חריגות. בין היתר, מדובר על נסיבות בהן קיים חשש ממשי כי הנאשם הודה באשמה בניגוד לרצונו החופשי או מבלי שהוא מבין את משמעות הודייתו [השוו: ע"פ 5561/03 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נח(4) 145, 152 והאסמכתאות שם (2004)].

20. כידוע, סמכותו של בית המשפט לאפשר לנאשם לחזור בו מהודייתו מכוח סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי, משתרעת גם על שלב הערעור [ע"פ 635/05 דענא נ' מדינת ישראל, פסקה 12 והאסמכתאות שם (26.11.2007) (להלן: עניין דענא)]. יחד עם זאת, עיתוי העלאת הבקשה לחזרה מן ההודיה מהווה שיקול מכריע בבחינת הבקשה [ראו: ע"פ 6349/11 שניידר (נשימוב) נ' מדינת ישראל, פסקה 19 לפסק דינו של השופט ח' מלצר (10.6.2013)]. ככלל, בשלב שלפני מתן גזר הדין הגישה היא מקלה יותר ולפיה יש לאפשר לנאשם לחזור בו מהודייתו במצבים בהם הוא סבור כי טעה בשיקולים שהובילו אותו להודיה "זאת אף אם ההודיה ניתנה מרצונו החופשי, מתוך הבנה של משמעותה והשלכותיה ובלי שנפל בה פגם כלשהו" [ע"פ 122/08 טומבק נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (11.11.2014)]. ככל שהבקשה מוגשת בשלב מאוחר יותר, עולה החשש כי הנאשם מנסה לבחון את תוצאות הודייתו ולהחליט על פיהן אם כדאי לו לחזור בו ולחדש את המשפט. חשש זה מתגבר כאשר הודיית הנאשם ניתנת במסגרת של הסדר טיעון, שכן מתן אפשרות לחזרה מהודיה בנסיבות אלה עלול להוביל לכך שהסכמה להסדר טיעון תהיה מותנית בחומרת העונש המוטל בדיעבד [עניין דענא, פסקה 12 והאסמכתאות שם].

מן הכלל אל הפרט

21. בענייננו, הוגשה הבקשה לאחר שנחתם הסדר טיעון "סגור", ולאחר שמיעת עדים רבים ואין ספק כי המערערת ידעה מהו העונש הצפוי לה עקב הודייתה במסגרתו. מדובר בשלב מתקדם בהליך ובנסיבות אלה מתעורר החשש כי כל רצונה של המערערת היה להפיק רווח טקטי. המערערת מדגישה כי הבקשה הוגשה בטרם גזר הדין. ואולם, לנוכח העובדה שהסדר הטיעון היה "סגור", ללא טיעון גמיש לעונש, ידעה המערערת מה יהיה עונשה, והסיכוי שבית המשפט יתערב בהסדר היה קלוש ביותר. על כן, הטענה לגבי עיתוי העלאת הבקשה לפני גזר הדין כתומכת בקבלתה אינה תקפה בנסיבות העניין [השוו: ע"פ 2094/11 בן עמי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (11.10.2011)].

זאת ועוד, המערערת התקשרה בהסדר הטיעון לאחר הליך ממושך שכלל שתי ישיבות גישור - כך גם לפי דברי בא כוחה, עו"ד קניג, שטען "הליך הגישור היה ארוך וממושך, אבל בניגוד ללא מעט גישורים שהשתתפתי בהם, בגישור הזה, כל מה שהנאשמת רצתה היא קיבלה" (פרוטוקול הישיבה מיום 16.1.2017, עמוד 283 מול שורות 5-6). יתר על כן, המערערת חזרה על רצונה לחתום על הסדר טיעון בפני בית המשפט המחוזי בארבע ישיבות, שעה שהייתה מיוצגת. בהקשר זה טוענת המערערת כי העובדה שנתגלעו בינה לבין באי כוחה מטעם הסנגוריה הציבורית מחלוקות של ממש, בהתווסף לכך שהחלפת ייצוגה על ידי עו"ד קניג נדחתה על אף בקשת הסנגוריה להתפטר מייצוגה, מצביעות על כך שלא הייתה מיוצגת בפועל. טענה זו היא למעשה טענה של "כשל בייצוג", המחייבת מתן הזדמנות לעורך הדין המייצג הקודם לומר את דברו, והלכה היא כי אין מקום להידרש לבקשה לחזרה מהודיה בה נטען לכשל בייצוג מבלי שתוצג עמדתו של עורך הדין שייצג בראשונה [ראו: ע"פ 6028/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 והאסמכתאות שם (20.3.2014)]. על אף שלא צורפו עמדותיהם של באי-כוחה הקודמים של המערערת, במקרה דנן מדובר במחדל שאינו כה חמור

בהתחשב בכך שדבריהם נכללו בפרוטוקולים של הדיונים בבית המשפט המחוזי שהוצגו לעיונו, וחלקם צוטטו לעיל. עיון בפרוטוקולים, בהחלטותיו של בית המשפט המחוזי ובבקשה להחלפת ייצוג שהוגשה מטעם המערערת, מעלה כי על אף שהתעוררו קשיים ביחסים שבין המערערת לבין באי כוחה מטעם הסנגוריה הציבורית, ובהחלפת ייצוגה, המערערת הייתה מיוצגת לאורך כל ההליך הן על ידי הסנגוריה הציבורית והן על ידי עו"ד קניג, אשר נכח בישיבת הגישור מיום 9.1.2017 וכן במרבית הדיונים שנערכו בעניינה בבית המשפט המחוזי. כמו כן, לא שוכנעתי כי קשיים אלו בהסדרת הייצוג גרמו למערערת ל"לחץ" שגרם לה לחתום על הסדר הטיעון בניגוד לרצונה.

בנוסף, יש להביא בחשבון את העובדה שחלפו חודשיים מיום מתן ההודיה ועד ליום החזרה ממנה, במועד שמיעת הטיעונים לעונש, אשר במהלכם הגישה המערערת לבית המשפט בקשה לדחיית מועד הדיון הקבוע לטיעונים לעונש, ולא ניצלה הזדמנות זו כדי להעלות את הסתייגויותיה מן ההסדר. למקרא הפרוטוקולים של הדיונים, והחלטותיו של בית המשפט המחוזי נחה דעתי כי לא נגרעו זכויותיה הדיוניות והמהותיות של המערערת בכל הנוגע להודייתה בהסדר הטיעון. המערערת הייתה מעורה בכל פרטי הסדר הטיעון כפי הנדרש לצורך גיבוש עמדה האם להודות באשמה או לכפור בה, והבינה את משמעות חתימתה על ההסדר.

22. אשר למשמעות חילופי השופטים; כאמור, השופט קרא הוא שהכריע את דינה של המערערת ודן בבקשתה לחזור בה מהודייתה, והשופט מרגולין-יחידי היא שגזרה את דינה של המערערת, תוך שהסתמכה על הכרעתו של השופט קרא שלא להחזיר למערערת לחזור בה מהודייתה. יצוין כי על אף שהחוק אינו מחייב את בית המשפט לבחון את הודיית הנאשם בכל שלב ושלב, בחינה כזו מתבקשת לנוכח העובדה שההודיה היא העומדת בבסיס הרשעתו של הנאשם [השוו: הערתו של השופט נ' הנדל בע"פ 6952/10 בשימוב נ' מדינת ישראל (13.1.2011)]. לפיכך, ומבלי לטעת מסמרות, סבורני כי במצבים מסוג זה, בהם מתבצע חילוף בין השופטים הדנים בתיק במהלך ניהולו, יש מקום לבצע בחינה מחודשת של החזרה מן ההודיה בטרם גזירת הדין. ואולם, בנסיבות העניין דנן, כפי שפורטו בהרחבה לעיל, אין בעובדה שהשופט מרגולין-יחידי לא בחנה את הבקשה לחזור מן ההודיה מחדש, על מנת להצדיק את החזרת הדיון לבית המשפט המחוזי והתערבות בקביעותיו. זאת לנוכח המסקנה אליה הגעתי לפיה ההודיה ניתנה באופן חופשי ומרצון, ובהיעדרם של נימוקים חריגים המצדיקים את מתן האפשרות לחזור ממנה.

23. לנוכח האמור, אני סבור כי צדק בית המשפט בדחותו את בקשת המערערת לחזור בה מהודייתה. משכך לא מצאתי מקום לדון בערעור על גזר הדין, אשר התבסס על העונש עליו הוסכם במסגרת הסדר הטיעון הסגור, ובפרט בהתחשב בכך שנימוקי הערעור המפורטים מיום 16.5.2017 לא כללו טענות מפורשות בעניינו.

24. סוף דבר, אם דעתי תשמע, יידחה הערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין וצו עיכוב הביצוע הארעי לחילוט מיום 12.9.2017 יבוטל.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט ד' מינץ:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, י"ג בתשרי התשע"ח (3.10.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט